

ဂေဟစနစ်အခြေအနေ
အင်ဒို-မြန်မာ ဇီဝဆိုင်ရာအရေးကြီးဒေသများ (Indo-Burma Hotspot)
၂၀၂၀ ခုနှစ်

အကြောင်းအရာ အနှစ်ချုပ်

The Critical Ecosystem Partnership Fund (CEPF) သည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ကြွယ်ဝသောနေရာများနှင့် မျိုးသုန်းပျောက်ကွယ်နိုင်သည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနိုင်သည့်နေရာများကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန် အစီအစဉ်ရေးဆွဲ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ CEPF သည် l'Agence Française de Développement ၊ Conservation International ၊ The European Union ၊ Global Environment Facility ၊ Government of Japan နှင့် World Bank တို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် အစီအစဉ် တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

CEPF ၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းအများဖြစ်သည့် ဒေသခံပြည်သူများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၊ နှင့် လုပ်ငန်းရှင်များစသည်တို့ဖြင့် ပူးပေါင်းကာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ဦးစားပေး ထိန်းသိမ်းရမည့်နေရာများ (Biodiversity Hotspots)တွင် ဇီဝမျိုးစုံထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းအား ဆောင်ရွက်ရန် ရည်ရွယ်ထားပါသည်။ အဆိုပါ ရည်မှန်းချက်အား အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရများနှင့် အထောက်အပံ့ပေး နေသည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ လက်ရှိဆောင်ရွက်နေသည့် အစီအစဉ်၊ နည်းဗျူဟာများ ကို ဖြည့်စွက် ထောက်အကူပြုခြင်းဖြင့် ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ CEPF သည် မတူကွဲပြားသည့် အုပ်စုများ နှင့် တစ်ဖွဲ့ခြင်းစီ၏ ထူးခြားသည့်စွမ်းဆောင်ရည်များကို ပေါင်းစပ်ကာ လုပ်ငန်းများမထပ်စေဘဲ တတ်နိုင်သမျှ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနည်းလမ်းဖြင့် ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို အတူလက်တွဲ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်ကိုလည်း ရည်ရွယ်ထားပါသည်။ CEPF ၏ ဤဂေဟစနစ်အခြေအနေ (Ecosystem Profile) အား ဆောင်ရွက်မည့် နည်းဗျူဟာများကို အကျိုးဆက်စပ်သူများနှင့် ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်ပြီး အသေးစိတ် ဆွေးနွေးထားသော ဆွေးနွေးမှု ရလဒ်များကို အခြေခံ၍ ၅ နှစ်ကြာ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမည့် နည်းဗျူဟာကို ထည့်သွင်း ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဤဂေဟစနစ်အခြေအနေ စာတမ်းသည် ကမ္ဘောဒီးယား ၊ လာအို ၊ မြန်မာ ၊ ထိုင်း ၊ ဗီယက်နမ် နိုင်ငံတို့နှင့် တရုတ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းတို့ရှိ အဏ္ဏဝါဧရိယာမှ အပ ကျန် Indo-Burma Hotspot ဒေသများကို ကိုယ်စားပြု ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤ Indo-Burma Hotspot ဒေသသည် များစွာသော အပင်နှင့် တိရိစ္ဆာန်မျိုးစိတ်များ၏ နေရင်းဒေသဖြစ်သကဲ့သို့ ၎င်းတို့၏ သဘာဝ နေရင်းဒေသများမှာလည်း အနည်းငယ်သာကျန်ရှိတော့သည်။ Indo-Burma Hotspot ဧရိယာသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အစားထိုး မရနိုင် သော hotspot စာရင်း၏ အမှတ်စဉ် ၁၀

အဆင့်တွင်ရှိပြီး ခြိမ်းခြောက်ခံရမှု အဆင့်မှာ အမှတ်စဉ် ၅ နေရာတွင်ရှိနေသည်။ Indo-Burma Hotspot ဧရိယာတွင် အခြားသော hotspot ဧရိယာများထက် လူနေထူထပ်ပြီး ကျန်ရှိနေသည့် သဘာဝ ဂေဟစနစ်မှာလည်း နေရင်းဒေသပျောက်ဆုံးခြင်း၊ အဆင့်အတန်းကျဆင်းခြင်းနှင့် နေရာများအပိုင်း လိုက်ကွဲ၍ ဆက်စပ်မှုပျောက်ပျက်သွားခြင်းနှင့် သဘာဝသယံဇာတအား အလွန်အကျွံ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းများ စသည့်ဒဏ်များ တိုးပွားခံစားနေရပါသည်။

ဂေဟစနစ်အခြေအနေ အားလက်ရှိအခြေအနေနှင့်လျော်ညီစွာပြုပြင်ရေးဆွဲခြင်း

CEPF သည် ၂၀၀၃ခုနှစ်မှ စတင်ရေးဆွဲကာ ၂၀၁၁ခုနှစ်တွင် ပြုပြင်ရေးဆွဲထားသော Indo-Burma Hotspot ဒေသ ဂေဟစနစ်အခြေအနေ (Ecosystem Profile) လမ်းညွှန် ကို အခြေခံ၍ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်း ၃၁၅ ဖွဲ့အား ရန်ပုံငွေများ ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ ၂၀၀၃ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၁ခုနှစ်တွင် ပြုပြင်ရေးဆွဲထားသော Indo-Burma Hotspot ဒေသ ဂေဟစနစ်အခြေအနေ (Ecosystem Profile) ကို အကျိုးဆက်စပ်သူများနှင့် ထဲထဲဝင်ဝင်ဆွေးနွေးထားသော ရလဒ်များအပေါ်အခြေခံ၍ ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဤဂေဟစနစ်အခြေအနေ (Ecosystem Profile) သည် နောက်ဆုံး ပြုပြင်ရေးဆွဲခဲ့သည့် အချိန်မှ ယနေ့ထိ နှစ်ပေါင်း ၉ ကြာမြင့်ပြီဖြစ်သည့်အတွက် အခြေအနေအတော်များများမှာ ပြောင်းလဲမှုများရှိနေပါသည်။ ကမ္ဘာ့အဆင့်မျိုးသုန်းရန် အန္တရာယ်ရှိသော ဇီဝမျိုးစိတ်များနှင့် အဓိကအရေးကြီးသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ဧရိယာများ (KBAs) အပါအဝင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၏ အခြေအနေမှာလည်း တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်း အတာအနေဖြင့် သိသိသာသာ ပြောင်းလဲသွားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ အထူးအားဖြင့် သစ်တောများ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ပြန်းတီးလျက်ရှိရာ ၂၀၁၀-၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်းပြန်းတီးနှုန်းသည် ၂၀၀၀-၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွင်းပြန်းတီးနှုန်း၏ ၂ ဆ မြင်တက်နေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ နေရင်းဒေသများ ပျောက်ကွယ်ခြင်း နှင့် အလွန်အကျွံထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းများသည် အပင်နှင့် တိရိစ္ဆာန် ဦးရေများကို အပေါ် ဖိအားပေးလျက်ရှိ နေပါသည်။ ထို့အတွက် IUCN Red List အရ ကမ္ဘာ့အဆင့် မျိုးသုန်းပျောက်ကွယ်တော့မည့် အန္တရာယ်ရှိသော မျိုးစိတ်စာရင်း အရေအတွက်မှာ ၂၀၁၁ နှင့် ၂၀၂၀ ခုနှစ်အတွင်း အဆ ၇၀ မြင့်တက်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာလည်း Hotspot ဒေသများတွင် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲခြင်းဒဏ်ကို ခံစားနေရ ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အပူချိန်မြင့်တက်ခြင်း၊ မိုးရွာသွန်းမှုပုံစံ ပြောင်းလဲခြင်း၊ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်မြင့်တက်ခြင်း၊ နှင့် ဆိုးရွားပြင်းထန်သော ရာသီဥတုအခြေအနေများ ကို အကြိမ်များစွာ မှတ်တမ်းတင်တွေ့ရှိနေရပါသည်။ ဤပြောင်းလဲနေသော အခြေအနေ ၃ ရပ်ဖြစ်သည့် နေရင်းဒေသပျောက်ကွယ်ခြင်း၊ အလွန်အကျွံထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းများ ပေါင်းစပ်လိုက်ခြင်းဖြင့် ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ အရေးပေါ်အခြေအနေတစ်ရပ်ဖန်တီးခြင်းနှင့် အတူ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ၊ လူသားတို့၏ ကျန်းမာရေးနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ၏ အဓိကရှုပ်ထွေးဆက်နွှယ်သော ဆိုးကျိုးများကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

လွန်ခဲ့သော ၉ နှစ်အတွင်း Hotspot ဒေသအတွင်း မြို့ပြလှုပ်ရှားမှုများ အတွက် အထောက်အကူဖြစ်မည့် ပတ်ဝန်းကျင်ပုံစံပြောင်းလဲမှုကိုလည်းတွေ့မြင်ခဲ့ရပါသည်။ နိုင်ငံသားများအတွက် မူဝါဒနှင့် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်

ဝင်ဆံနိုင်ရေးမှာလည်း အခက်အခဲများ ရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး များစွာသော နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးပံ့ပိုးပေးသည့် အဖွဲ့များသည် ဒေသတွင်းလူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဆောင်ရွက်နေသည့် အစီအစဉ်များအတွက် အလွန်အရေးပါသော အရင်းအမြစ်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ခေတ်မီ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းလုပ်ရှားမှုများ အစပျိုးခဲ့သည့် ၁၉၉၀ နှစ်များ အတွင်းမှ စ၍ Hotspot ဒေသအတွင်း ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး လုပ်ငန်းများကို နည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ ထိရောက်သော သာဓကများကိုလည်း တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ ဇီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲများနှင့် လူသားတို့အတွက် ၎င်းတို့ဒေသနှင့် ကိုက်ညီမည် အကျိုးထိရောက်သည့် ထိန်းသိမ်းနည်းလမ်းများ အသီးသီးတွေ့ရှိခဲ့သော်လည်း Hotspot ဒေသ၏ ဇီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲများ ခြိမ်းခြောက်ခံနေရမှု အတိုင်းအတာဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်မည်ဆိုပါက များစွာ လိုအပ်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

CEPF ၏ Hotspot ဒေသအတွင်း နောက်ထပ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည့် ကာလအတွက် ဂေဟစနစ်အခြေအနေ နှင့် ပါဝင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည့်နည်းဗျူဟာများကို ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်နေသော အခြေအနေများနှင့်အညီ လျော်ညီစွာပြုပြင်ရေးဆွဲရန်လို အပ်ခဲ့ပါသည်။ ဤလိုအပ်ချက်အရ ငွေကြေးထောက်ပံ့မည့် အဖွဲ့များမှ စိတ်ဝင်စားသည့် ဒေသခံလူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ ဦးဆောင်နိုင်မည့် ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ၊ လက်ရှိအစိုးရနှင့် အလှူရှင်များမှ ဆောင်ရွက်နေသည့် ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ရေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ နှင့် လက်တွေ့လိုအပ်ချက်များအရ ဦးစားပေးရမည့် အချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား ဆွေးနွေးတိုင်ပင်၍ ဤဂေဟစနစ်အခြေအနေ နှင့် ပါဝင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည့်နည်းဗျူဟာများကို ပြုပြင်ရေးဆွဲခဲ့ပါသည်။

ဤဂေဟစနစ်အခြေအနေ အား CEPF အဖွဲ့အတွင်း ၂၀၁၉ ခုနှစ်မေလမှ ၂၀၂၀ ခုနှစ် ဩဂုတ်လအထိ အကြံဉာဏ်များ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းဖြင့်ရေးဆွဲခဲ့ပါသည်။ ဂေဟစနစ်အခြေအနေ မူကြမ်းကို လည်း အကျိုးဆက်စပ်သူပေါင်း ၁၇၀ ကျော်၏ အကြံပြုဆွေးနွေးချက်များကို email ဖြင့် နီးနှောဖလှယ် ခဲ့ကြပြီး အပြီးသတ် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကျင်းပ၍ မူကြမ်းအား သဘောတူခဲ့ကြပါသည်။ ထို့အပြင် အခြားသော တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်မှုမရှိသည့်သူများနှင့်ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခဲ့ပါသည်။

CEPF ၏ အဓိက နယ်ပယ်

Indo-Burma Hotspot ၏ ဂေဟစနစ်အခြေအနေ တွင် ၎င်း၏ ဇီဝမျိုးစုံ မျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းရန် အရေးပါမှု၊ လူမှုစီးပွားရေး၊ မူဝါဒရေးရာ နှင့် လူထု အခြေပြုငည့် အဖွဲ့အစည်းများ ၏ အခန်းကဏ္ဍတို့အား ဖော်ပြထားပါသည်။ ၎င်းအပြင် မျိုးစိတ်များ၊ ဒေသများ၊ ဆက်စပ်လမ်းကြောင်းများ စသည့် ကဏ္ဍအလိုက် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းနိုင်မည့် ရလဒ်များအပြင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား တိုက်ရိုက်ခြိမ်းခြောက်နေသည့် အခြေအနေများကိုလည်းကောင်း ဖြစ်ပေါ်ရခြင်း အဓိက အကြောင်းအရာများနှင့် ထိန်းသိမ်းနိုင်မည့် အချက်များကိုလည်းကောင်း လေ့လာအကဲဖြတ်နိုင်ရန် သတ်မှတ် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဖြစ်ပေါ်နေသော အခြေအနေလေ့လာသုံးသပ်ချက်ကို လက်ရှိထိန်းသိမ်းရေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားမှုနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း ကြောင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ်အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အကဲဖြတ်ခြင်းဖြင့် ရေးဆွဲထား ခြင်းဖြစ်သည်။

ဤဂေဟစနစ်အခြေအနေတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နည်းဗျူဟာကိုလည်းထည့်သွင်းထားပြီး ဤနည်းဗျူဟာတွင် မည့်သည့်နေရာတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဖြင့် အကျိုးကျေးဇူးအများဆုံးရရှိနိုင်မည်ဆိုသည့် CEPF ၏အဓိက နယ်ပယ် ကိုလည်းထည့်သွင်းထားဖော်ပြထားပါသည်။ Hotspotဒေသအတွင်း အဓိကရင်ဆိုင်နေရသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ထိန်းသိမ်းခြင်း ပြဿနာများ (ဥပမာ- တရားမဝင်တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များကို ရောင်းဝယ်ခြင်း၊ ရေအားလျှပ်စစ်ဖွံ့ဖြိုးမှု လုပ်ငန်းများ၊ စက်မှုလယ်ယာများကို တိုးချဲ့ခြင်းနှင့် ထုံးကျောက်ထုတ်လုပ်ခြင်း) ကို ထိရောက်စွာတုန့်ပြန်မှုဖြင့် ဆောင်ရွက်ပြခြင်း နှင့်အတူ ဒေသတွင်းလူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကိုလည်း မြှင့်တင်ပေးခြင်းဖြင့် အစိုးရမှအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေသည့် လုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်းကူညီဆောင်ရွက်နိုင်စေခြင်းတို့သည် CEPF၏ အဓိကနယ်ပယ်ပင်ဖြစ်သည်။

ယခု CEPF စီမံကိန်း အပိုင်း (၃) ၏ အဓိကနယ်ပယ်ကို ယခင်ဆောင်ရွက်ပြီးစီးခဲ့သည့် စီမံကိန်း အပိုင်း (၁)နှင့် (၂) တို့တွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အောင်မြင်သော အတွေ့အကြုံများကို အခြေခံ၍ ရေးဆွဲ ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်ငြားလည်း CEPF ၏ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် Hotspotဒေသအတွင်း ဖြစ်ပေါ်နေသော ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများတွင် ရင်ဆိုင်နေရသော ပြဿနာအားလုံးကို တုန့်ပြန်ဖြေရှင်းပေးနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ CEPF၏ အဓိကနယ်ပယ်တွင် ဒေသတွင်းလူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ အမြင့်မားဆုံးအကျိုးများရရှိအောင် ဖြည့်စွက်ဆောင်ရွက်နိုင်မည် လုပ်ငန်းများနှင့် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေး အတွက် ထောက်ပံ့ထားသော ဧရိယာတစ်ခုလုံးအနေဖြင့် လိုအပ်ချက်များကို ဖော်ထုတ် ဖြည့်ဆည်းပေး ရန်အချက်ကိုသာ အဓိကထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဖော်ပြထားသော နည်းဗျူဟာအားလုံးကို ၅ နှစ်တာအတွင်း အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ထောက်ပံ့ရမည် လိုအပ်သော ငွေပမာဏသည် အထောက်အပံ့ပေးသည့် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ခြင်းစီမှ ထောက်ပံ့ပေးမည့် ငွေပမာဏထက်များစွာ လိုအပ်နေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့အတွက် ဖော်ပြပါ နည်းဗျူဟာများအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးတွက် CEPF မှ အခြားသော ငွေကြေးထောက်ပံ့ ပေးသည့်အဖွဲ့များနှင့်လည်းကောင်း၊ The Lower Mekong Funder Collaborative ဖြစ်လည်းကောင်း အစည်းဝေးများပုံမှန်ကျင်းပပြုလုပ်သွားမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းအပြင် အခြားသော ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးသည့် အဖွဲ့များမှ ဆောင်ရွက်နေသော လုပ်ငန်းများနှင့် ထပ်တူမကျသော လုပ်ငန်းများကိုလည်း အတူတကွ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ပိုမိုကောင်းမွန်ထိရောက်သော အကျိုးရလဒ်ရမည့် အခြေအနေများကို လည်းရှာဖွေဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်သည်။

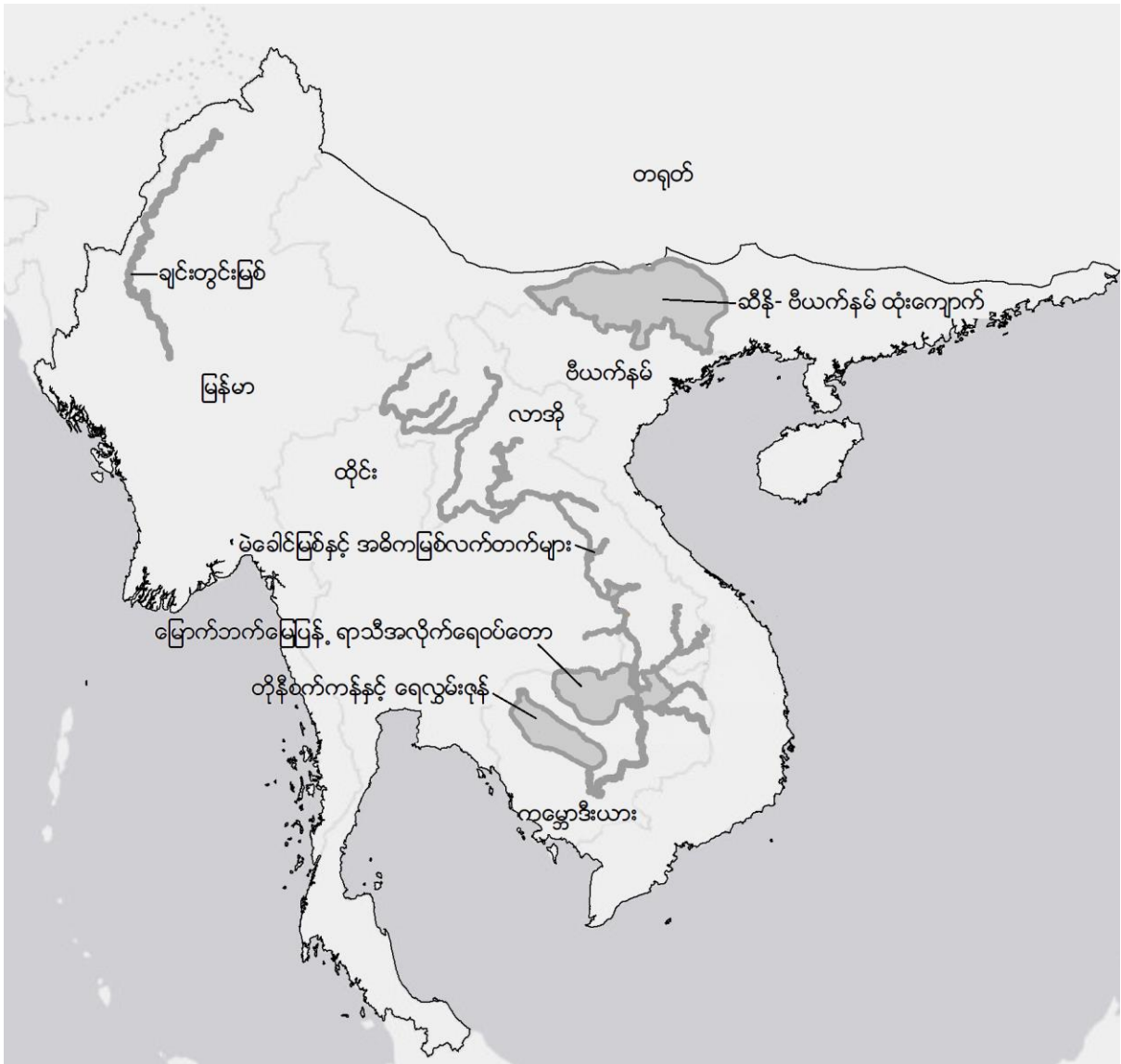
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည့် ဦးစားပေး ဧရိယာ

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် CEPF နှင့် အခြားသော ထောက်ပံ့ပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများမှ ထိရောက်စွာရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်ရေးအတွက် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရမည့် ဦးစားပေး လုပ်ငန်းများကို သတ်မှတ်ထားသော စံညွှန်းများအရလည်းကောင်း အရေးတကြီးလိုအပ်နေသော လုပ်ငန်းနှင့် လက်ရှိဆောင်ရွက်နေသော ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို ပိုမိုထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်

စေရန်လည်းကောင်း စသော အချက်များနှင့် အညီ စဉ်းစားရေးဆွဲထားပါသည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ထိန်းသိမ်းမည့် မျိုးစိတ်ပေါင်း ၇၅၄ မျိုးထိန်းသိမ်းရန်ထွက်ရှိခဲ့သော်လည်း ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ၁၂၉၈ မျိုးအထိ တိုးလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤအချက်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် IUCN Red List စာရင်းတွင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိမျိုးသုန်းရန် အန္တရာယ်ရှိသည့် မျိုးစိတ်များတိုးလာသည်ကို ဖော်ပြနေခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ထဲတွင် တွားသွားသတ္တဝါနှင့် ငါးမျိုးစိတ်များ အများဆုံးတိုးလာသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ထိန်းသိမ်းရေးဒေသများအနေဖြင့် ၅၀၉ မှ ၅၅၅ သို့တိုးလာသည်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် မဲခေါင်ဒေသရှိ ရေချိုဂေဟစနစ်နေရာအပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ထုံးကျောက်တောင်ဂေဟစနစ်များအပါအဝင် KBAs အသစ်များ ထွက်ပေါ်လာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထိန်းသိမ်းရေးဒေသ ၅၅၅ ခုနှစ်သည် ဧရိယာအားဖြင့် ၃၉၀၀၀၀ စတုရန်းကီလိုမီတာရှိပြီး Hotspot ဧရိယာအားလုံး (၂.၃ သန်း စတုရန်းကီလိုမီတာ) ၏ ၁၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။ ဆက်စပ်လျှောက်လမ်းနယ်မြေအရေအတွက်မှာ အခြေအနေပြောင်းလဲမှုမရှိ သလောက်ရှိပါသည်။ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ၆၅ ခု ရှိပြီး ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ၆၆ ခုရှိခဲ့ပါသည်။

ယခုအခါ ဆက်စပ်လျှောက်လမ်းနယ်မြေ ၅ခု အားဦးစားပေးထိန်းသိမ်းရန် သတ်မှတ်ထားသဖြင့် ၎င်းဧရိယာထဲတွင် KBAs 66 ခုပါမှာ အလိုလိုပါဝင်ပြီး ထိန်းသိမ်းရမည့်ဧရိယာအဖြစ်ပါဝင်သွားသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ထုံးကျောက်ဂူ ၂၄ ခု သည် ဘူမိဗေဒအရ အရေးကြီးသော ဦးစားပေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရမည့် နေရာများဖြစ်ပါသည်။ ထိုထုံးကျောက်ဂူကို ချိတ်ဆက်လိုက်ပါက ဆက်စပ်လျှောက်လမ်း နယ်မြေ ၆ခုထဲတွင် ကျရောက်နေပါသည်။ အဆိုပါ ဆက်စပ်လျှောက်လမ်းနယ်မြေ ၅ခုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ထုံးကျောက်ဂူ ၂၄ ခုကွန်ယက် စုစုပေါင်းဧရိယာမှာ ၁၂၀၆၆၂၃ ဟက်တာရှိပြီး Hotspot ဧရိယာ၏ ၅ %နှုန်းရှိပါသည်။ ၂၀၁၁ခုနှစ်၏ ဘူမိသွင်ပြင်အရ ဦးစားပေးဧရိယာမှာ ၇၈၆၅၅၁ ဟက်တာရှိခဲ့ပြီး Hotspot ဧရိယာ၏ ၃၄%နှုန်းရှိခဲ့ပါသည်။ ဘူမိသွင်ပြင်အရ ဦးစားပေးဧရိယာလျော့နည်းရခြင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ခုလုံးအား ဘူမိသွင်ပြင်ဦးစားပေးအဖြစ်ထည့်သွင်းပြီး ဆက်စပ်လျှောက်လမ်းနယ်မြေ တစ်ခုထဲအဖြစ်သတ်မှတ်ခဲ့ခြင်းကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။

ပုံ - CEPF မှ Indo- Burma Hotspot တွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမည့် ဦးစားပေး ဆက်စပ်ပေါင်းကူးဒေသ နေရာပြပုံ

သရုပ်ခွဲပညာအကြံပြုချက်သည်ဆိုပါက ဦးစားပေးထိန်းသိမ်းမည့် ကျောရိုးရှိသတ္တဝါ မျိုးစိတ်ပေါင်း ၁၃၆ မျိုးအား ပါဝင်ပြီး ၎င်းတို့ထဲတွင် တွားသွားသတ္တဝါ ၃၉ မျိုး၊ နို့တိုက် သတ္တဝါ ၃၄ မျိုး၊ ငါးမျိုးပေါင်း ၃၁မျိုး နှင့် ငှက်မျိုးပေါင်း ၂၇ မျိုးနှင့် ကုန်းနေရေနေ မျိုးစိတ် ၅ မျိုး ပါဝင်ပါသည်။ ဦးစားပေးထိန်းသိမ်းရမည့် မျိုးစိတ်များမှာ ၂၀၁၁ခုနှစ်တွင် ၁၅၂ မျိုးရှိခဲ့သော်လည်း ၂၀၂၀ခုနှစ်တွင် လျော့နည်းသွားပါသည်။ ဒေသခံလူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့်အခါ အပင်မျိုးစိတ်တစ်ခုချင်းစီအား ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်မှုနည်းဗျူဟာမှာ ထိရောက်မှုမရှိကြောင်းလည်း တွေ့ရခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတွက် ယခု စီမံကိန်းအပိုင်းတွင် နေရာဒေသ အလိုက်ထိန်းသိမ်းခြင်းဖြင့် အပင်များအားထိရောက်စွာထိန်းသိမ်းနိုင်မည့် ဗျူဟာတစ်ခုလည်းဖြစ်နိုင်ပေမည်။

ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ဦးစားပေးအကြောင်းအရာ သတ်မှတ်ခြင်း

Hotspot ဧရိယာအတွင်း ဦးစားပေး အကြောင်းအရာများကို ဆက်စပ်သူများနှင့် ဆွေးနွေးပွဲများလုပ်၍ လည်းကောင်း၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် ခြိမ်းခြောက်နေမှုများကို ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများ၏ အခြေခံအကြောင်းအရာများ အရလည်းကောင်း၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်းဖြင့် အဆင့်များသတ်မှတ်ရာတွင် ၂၀၁၁ခုနှစ် တွင် ပြုလုပ်သော ဆက်စပ်သူများနှင့် ဆွေးနွေးပွဲရလဒ်နှင့် ကွာဟမှု ကြီးမားခြင်းမရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဆွေးနွေးပွဲအရလည်းကောင်း၊ လေ့လာဆန်းစစ်မှုများအရ လည်းကောင်း အမြင့်ဆုံးအဆင့်တွင်ရှိသော ခြိမ်းခြောက်မှုမှာ အမဲလိုက်ခြင်း၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ ကောင်းဝယ်ခြင်းနှင့် စားသုံးခြင်းနှင့် စက်မှုလယ်ယာမြေနှင့် စိုက်ခင်းများပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကြီးမားသော အဆောက်အဦများဆောက်လုပ်ခြင်းသည် တတိယ ခြိမ်းခြောက်မှုနေရာတွင်ရှိပါသည်။ ကြီးမားသော အဆောက်အဦများဆောက်လုပ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ၂၀၁၁ခုနှစ် ဆွေးနွေးစဉ်က ရေအားလျှပ်စစ်ဆည်များကို အဓိကဖော်ပြကြပြီး ၂၀၁၉ခုနှစ် ဆွေးနွေးမှုများတွင် ရေအားလျှပ်စစ် ဆည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ဆက်စပ်သည့် လမ်းဖောက်ခြင်း၊ မြစ်ကြောင်းဆိုင်ရာထိခိုက်မှု၊ ဓာတ်အားလိုင်း ဖြတ်သန်းမှုနှင့် အခြားသော လိုအပ်သည့် အခြေခံအဆောက်အဦများကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစား လာကြသည်။ သစ်ထုတ်ခြင်းနှင့် တစ်နိုင်တစ်ပိုင် လယ်ယာလုပ်ငန်းများနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းများသည် အဆင့် ၅ နေရာတွင်ရှိနေပါသည်။

အထက်ပါအချက်များအပေါ်အခြေခံ၍ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ဗျူဟာ ၅ ခုအား ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ နည်းဗျူဟာ ဦးတည်ချက် ၁၁ခုကို ယခင်အတိုင်းထား၍ အနည်းငယ် ပြောင်းလဲရေးဆွဲခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ နည်းဗျူဟာ ဦးတည်ချက် ၁၁ ခု တွင် ၆ ခုသည် CEPF ၏ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမည့် အဓိကနယ်ပယ်တွင်ပါဝင်သည့် အကြောင်းအရာများဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ နည်းဗျူဟာ ဦးတည်ချက် ၆ ခုတွင် ဦးစားပေး ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများ ၂၃ခု ပါဝင်သည်။ ဦးစားပေး ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု စုစုပေါင်း မှာ ၄၆ ခုရှိပြီး တစ်ကမ္ဘာလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ရည်မှန်းချက်များကို ထောက်ပံ့ပေးရင်း အခြားသော ထောက်ပံ့ ပေးနေသောအဖွဲ့များ၏ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု နည်းဗျူဟာကိုလည်း အထောက်အပံ့ပေးခြင်းဖြင့် ပိုမိုပြည့်စုံ ကောင်းမွန် စေမည်ဖြစ်ပါသည်။

Indo-Burma Hotspot အတွက် နည်းဗျူဟာ ဦးတည်ချက်များနှင့် ဦးစားပေး ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများ

နည်းဗျူဟာ ဦးတည်ချက်များ	ဦးစားပေး ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများ
အပိုင်း - ၁ - ဦးစားပေး မျိုးစိတ်များကို ကာကွယ်ခြင်း	
၁။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိမျိုးသုန်းပျောက်ကွယ်ရန် အန္တရာယ်ရှိသည့် မျိုးစိတ်များ၏ လုံခြုံရေးအတွက် အဓိကခြိမ်းခြောက်မှုများ လျော့ချခြင်း။	၁.၁။ ဦးစားပေးကာကွယ်ရမည့်မျိုးစိတ်များ၏ အဓိကအုပ်စုများအား ရေရှည်ထိန်းသိမ်းနိုင်မည့် အစီအစဉ်များချမှတ်ခြင်း။

	<p>၁.၂။ အလားအလာရှိသော ဦးစားပေးထိန်းသိမ်းရမည့် မျိုးစိတ်များအား သဘာဝအခြေအနေတွင် ဦးရေတိုးပွားလာနိုင်ရေးအတွက် ကမ္ဘာ့ စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် အညီ ပြန်လည် ထူထောင်ခြင်း။</p>
	<p>၁.၃။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိမျိုးသုန်းပျောက်ကွယ်ရန် အန္တရာယ်ရှိသည့် မျိုးစိတ်များအား၏ လက်ရှိအခြေအနေ နှင့် ပျံ့နှံ့မှုများအား ပိုမိုသိရှိရန်နားလည်ရန် သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း ။</p>
	<p>၁.၄။ မျိုးစိတ်များထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးအတွက် သုတေသန နှင့် ရန်ပုံရရှိနိုင်မည့် နည်းလမ်းများ တီထွင် ဖော်ထုတ်ပေးခြင်း။</p>
	<p>၁.၅။ မျိုးစိတ်အလိုက်နားလည်တတ်ကျွမ်းသည့် ဒေသခံ ချန်ပီယံများ အား ထောက်ပံ့ပေးခြင်းဖြင့် ဦးစားပေး ထိန်းသိမ်းရမည့် မျိုးစိတ်များကို ဒေသနှင့် ကိုက်ညီမည်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်စေခြင်း။</p>
<p>၂။ တိရိစ္ဆာန်များမှတစ်ဆင့်ကူးစက်တတ် သည့် ရောဂါများဖြစ်နိုင်ချေများကို လျော့ချရေးအတွက် တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များအား တရားမဝင်ကုန်သွယ်ခြင်းနှင့် စားသုံးခြင်းနှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများလျော့ချခြင်း။</p>	<p>၂.၁။ အရေးယူဆောင်ရွက်ရသည့် အဖွဲ့များအား တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များ ရောင်းဝယ် ဖောက်ကားခြင်း ကွင်းဆက်များကို ထိရောက်စွာဖော်ထုတ်နိုင်ရေးအတွက် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အကောင်းဆုံးသော လုပ်ကိုင်နည်းစနစ်များ နှင့် အတူ စုံစမ်းဖော်ထုတ်ခြင်း စွမ်းရည်များနှင့် သတင်းပေးပို့ခြင်းနည်းလမ်းများကို တွင်ကျယ်စွာ အသုံးပြုတတ်လာ ကူညီပေးခြင်း။</p>
	<p>၂.၂။ အရေးယူဆောင်ရွက်ရသည့် အဖွဲ့များအချင်းချင်း တရားမဝင် တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များ ရောင်းဝယ် ဖောက်ကားခြင်း တိုက်ဖျက်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အားကောင်းလာစေခြင်း နှင့် ကဏ္ဍပေါင်းစုံပူးပေါင်းပါဝင်သော နည်းလမ်းဖြင့် လူ၊ အပင်၊ တိရိစ္ဆာန်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် တို့အကြားအပြန်အလှန်အကျိုး ပြုခြင်းဖြင့် ကောင်းမွန်သော ကျန်းမာရေး ရရှိစေရန် (One Hetalth Approach) ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းပေးခြင်း။</p>

	<p>၂.၃။ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်လုပ်ငန်းများနှင့် ချိတ်ဆက်ကာ တရားမဝင်တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုကို လျော့ချရန်။</p>
	<p>၂.၄။ သတ်မှတ်ထားသည့် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများကိုဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များ အား ရယူလိုမှုများ လျော့ချပြီး ပြည်သူများမှ များပူးပေါင်းပါဝင်ကာ တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များနှင့် ပတ်သက်သည့် အမှုများကို စုံစမ်းဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် သတင်းပေးခြင်း။</p>
	<p>၂.၅။ လူသားတို့၏ကျန်းမာရေးနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ဆက်စပ်မှုများကို လည်းကောင်း၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများဆုံးရှုံးခြင်းနှင့် တိရိစ္ဆာန်များမှ တဆင့်ကူးစက်ရောဂါ ဖြစ်ပေါ်ရခြင်း ချိတ်ဆက်မှုများကို ပိုမို သိရှိစေနိုင်မည့် လုပ်ငန်းများကို ကူညီပေးခြင်းနှင့် နားလည်သဘော ပေါက်စေလာစေခြင်း။</p>

အပိုင်း - ၂ - ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်ခွင့်

<p>၃။ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုအကျိုးသက်ရောက်မှုများအား ပိုမိုကောင်းမွန်ခြင်းနည်းလမ်းဖြင့် အရေးကြီးသောနယ်မြေများအားထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း။</p>	<p>၃.၁။ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ စီမံအုပ်ချုပ်ရာတွင် ကမ္ဘာ့စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် နည်းလမ်းများကို အကျိုးဆက်စပ်သူများ အားလုံးမှ အသုံးပြုတတ်လာစေရန် ကူညီပေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံအဆင့် မူဝါဒများတွင် အံဝင်အောင် ထည့်သွင်းရေးဆွဲခြင်း။</p>
	<p>၃.၂။ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသူများအတွက် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုသော သင်တန်းအစီအစဉ်များ ရေးဆွဲခြင်း။</p>
	<p>၃.၃။ ဒေသတွင်း လူမှု အဖွဲ့အစည်း များမှ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ အုပ်ချုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းများတွင် တိုက်ရိုက်ပါဝင်စေနိုင်မည့် ရှေ့ပြေးလုပ်ငန်းများ စမ်းသပ်ခြင်းနှင့် အကောင်းဆုံးသော နည်းလမ်းများကို မှတ်တမ်းတင်ထားရှိခြင်း။</p>

	<p>၃.၄။ ကမ္ဘာ့ စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုကာ ဒေသနှင့်ကိုက်ညီမည့် ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းများ ဖော်ထုတ် အသုံးပြုတတ်စေရန် အကူအညီပေး ခြင်း။</p>
<p>၄။ ဒေသခံပြည်သူများအား ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများနှင့် ဦးစားပေး ဒေသများအား စီမံအုပ်ချုပ်ခွင့် အခွင့်အာဏာပေး၍ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်စေခြင်း။</p>	<p>၄.၁။ ဒေသခံပြည်သူများအား ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများနှင့် စပ်ဆက်သည့် ပြဿနာများကို ခွဲခြမ်းလေ့လာတတ် စေရန်ကူညီပေးခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ ရပိုင်ခွင့်နှင့် သဘာဝသယံဇာတ ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်ခြင်း ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်း ဖြင့် ရရှိလာနိုင်မည် အခွင့်အလမ်းများကို အသိပေးခြင်း။</p>
	<p>၄.၂။ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောနှင့် ငါးသယံဇာတဧရိယာများ၊ ဒေသခံထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများ များအား စစ်မှန်သော ဒေသခံ ဦးဆောင်သည် နည်းစနစ်ဖြင့် နမူနာလုပ်ကွက် လေးများ အဖြစ်စတင် ထူထောင်ပေးခြင်း၊ ထိုမှတစ်ဆင့် ပိုမိုချဲ့ထွင်အကောင်အထည် ဖော်ပေးခြင်းစသည့် လုပ်ငန်းများမှ ရရှိလာသည့် အတွေ့အကြုံများကို အခြေခံကာကောင်းမွန်သော နည်းလမ်းကောင်းများအား ချမှတ်ပေးခြင်း။</p>
	<p>၄.၃။ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ အတွင်း ပူးပေါင်းစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း နည်းစနစ်ကို ဖော်ထုတ်ခြင်းဖြင့် ဒေသများမှ သတ်မှတ်ထားသော ဇုန်များတွင် စီမံအုပ်ချုပ်ခန့်ခွဲခြင်းလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်လာနိုင်ခြင်း။</p>
	<p>၄.၄။ Hotspot တွင်းရှိ KBA သတ်မှတ်ချက်များ ကို အသစ်ထွက်ရှိထားသော KBA စံညွှန်းများနှင့်အညီ ပြန်လည်ရေးဆွဲခြင်း။</p>
	<p>၄.၅။ သီးခြားပြင်ပအဖွဲ့အစည်းမှ ဦးစားပေးနယ်မြေ အတွင်းဆောင်ရွက်သည့် စီမံကိန်းများကို လေ့လာသုံးသပ်အကဲဖြတ်ခြင်း လုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်စေခြင်း။</p>
<p>၅။ ဦးစားပေးနယ်မြေအတွင်းရှိ</p>	<p>၅.၁။ ရေရှည်အကျိုးရှိမည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း</p>

<p>ဒေသခံပြည်သူများ၏ ရေရှည်အကျိုးရှိမည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများနှင့် တက်ကြွစွာပါဝင်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများ တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းလုပ်ငန်းများ ပိုမိုခိုင်မာလာတောင့်တင်းလာစေခြင်း။</p>	<p>စီမံကိန်းများ တိုးမြှင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ပြီး အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် လူမှုစီးပွားရေး ကောင်းမွန်ခြင်းမှ အောင်မြင်သော ဦးစားပေးနယ်မြေများ ထိန်းသိမ်းခြင်း ရလဒ်ကို ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် မှတ်တမ်းတင်ခြင်းနှင့် နည်းပညာ အတွေ့အကြုံများဖလှယ်ခြင်း ။</p>
	<p>၅.၂။ ဦးစားပေးနယ်မြေများအတွင်း သဘာဝအခြေခံခရီးသွားလုပ်ငန်းဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် အကောင်းဆုံးသောအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သည့်နည်းလမ်းများကို အစရှိဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။</p>
<p>အပိုင်း -၃- ဂေဟစနစ်များ ချိတ်ဆက်မှု နှင့် ခံနိုင်ရည်စွမ်းရည် ပိုမိုတိုးတက်လာစေခြင်း</p>	
<p>၆။ ဦးစားပေးထိန်းသိမ်းရမည့် ချိတ်ဆက်လမ်းကြောင်းများတွင် ဖော်ဆောင်မည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ နှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများကို စနစ်တကျ ပေါင်းစပ်ထားသည့် နည်းလမ်းကို သရုပ်ဖော်စမ်းသပ်ခြင်း။</p>	<p>၆.၁။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မူဝါဒများ၊ အစီအစဉ်များ နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း၊ ၎င်းတို့မှ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ နှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများအား အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း၊ သဘာဝအခြေခံသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု လျော့နည်းစေမည့် နည်းလမ်းများကို အဆိုပြုတင်ပြခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုများကို ထောက်ပံ့ပေးခြင်း။</p>
	<p>၆.၂။ ဆင့်ပွားအသုံးချနိုင်သော ဂေဟစနစ်ပြန်လည်ထူထောင်ရေး သရုပ်ပြစီမံကိန်းများကို သင့်လျော်သည့် စည်းကမ်းကျင့်ဝတ်များနှင့် အညီ ဖော်ဆောင်ခြင်း။</p>
	<p>၆.၃။ သတင်းအဖွဲ့များနှင့် ချိတ်ဆက်ပြီး အသိအမြင်များတိုးပွားလာစေခြင်း၊ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲအခန်းကဏ္ဍထည့်သွင်းနိုင်ရေးအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင်ထိရောက်သော လွှမ်းမိုးမှုများရရှိရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း။</p>

	<p>၆.၄။ ဇီမျိုးစုံမျိုးကွဲများ နှင့် သဟဇာတဖြစ်မည့် ထုတ်ကုန်ထုတ်လုပ်ခြင်း (သတ်မှတ်စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုများရှိခြင်း၊ ဂေဟစနစ်နှင့် သဘာဝဝန်းကျင်မပျက်စီးကြောင်း တံဆိပ်များတပ်ခြင်း) များကို နမူထုတ်လုပ်ခြင်း၊ အဆင့်မီစံနမူနာပုံစံဖြင့်ထုတ်လုပ်ခြင်း။</p>
<p>၇။ ဦးစားပေးထိန်းသိမ်းရမည့် ချိတ်ဆက် လမ်းကြောင်းများတွင် စက်မှုလုပ်ငန်း စိုက်ခင်းများနှင့် ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ် သည့် ဆည်များတည်ဆောက်ခြင်းဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝများ အပေါ် သက်ရောက်စေမည့် ဆိုးကျိုးများ လျော့ချခြင်း။</p>	<p>၇.၁။ ဦးစားပေးထိန်းသိမ်းရမည့် ဧရိယာ အတွင်းရှိဒေသခံများနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ မြေများအား မှတ်ပုံတင်နိုင်ရေးအတွက် ကူညီပံ့ပိုးပေးခြင်း။</p>
	<p>၇.၂။ ကိုက်ညီမှုမရှိသည့် မြေအသုံးချမှုများကို ဦးစားပေးထိန်းသိမ်းရမည်ဖြစ်သော်လည်း တရားဝင် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းထားသည့်အခြေအနေမရှိသေး သည့် ဧရိယာများတွင်ဖော်ဆောင်နေပါက တရားဝင်နည်းလမ်းဖြင့် ကာကွယ်ခြင်းလုပ်ငန်းကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း။</p>
	<p>၇.၃။ စက်မှုလုပ်ငန်းစိုက်ခင်းများနှင့် ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ် လုပ်သည့် ဆည်များတည်ဆောက်ခြင်းကြောင့် ထိခိုက်မှုရှိနေသော သို့မဟုတ် ထိခိုက်ရန်အခြေ အနေ ရှိနေသော ဒေသခံပြည်သူများ၏ အသံအား ပိုမိုအားကောင်းစေခြင်း။</p>
	<p>၇.၄။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် ပူးပေါင်းကာ စက်မှုလုပ်ငန်းစိုက်ခင်းများနှင့် ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ် လုပ်သည့် ဆည်များတည်ဆောက်ခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေး အတွက်တာဝန်ယူတာဝန်ခံသော ပုံစံဖြင့် သေချာစွာ ဆောင်ရွက်စေခြင်း။</p>
	<p>၇.၅။ ရေ၊ အစားအစာနှင့် စွမ်းအင်များ ဆက်စပ်မှုပုံစံကို ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် မူဝါဒများ ချမှတ်ခြင်း။</p>
	<p>၇.၆။ စက်မှုလုပ်ငန်းစိုက်ခင်းများနှင့် ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ် လုပ်သည့် ဆည်များတည်ဆောက်ခြင်းဖြင့်</p>

	<p>သက်ရောက်စေမည့် ဆိုးကျိုးများကို သုတေသနပြုခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်းများ ကို ကူညီပံ့ပိုးပေးခြင်း။</p>
<p>အပိုင်း-၄ - တရားဝင် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်း အဖွဲ့ တည်ထောင်ခြင်း</p>	
<p>၈။ ဒေသခံလူမှုအဖွဲ့အစည်း များ၏ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ လုပ်ငန်း၊ ဒေသခံပြည်သူများဆောင်ရွက်ရသည့် လုပ်ငန်းများနှင့် အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကို အောက်ခြေအဆင့်၊ ဒေသန္တရအဆင့်၊ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသတွင်းအဆင့်တို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် စွမ်းရည်ခိုင်မာ ကောင်းမွန်လာစေခြင်း။</p>	<p>၈.၁။ ဦးစားပေးနှင့် အရေးတကြီးဖြစ်ပေါ်လာသည့် ခြိမ်းခြောက်မှု များကို ဒေသခံများချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်တတ်စေရန် ချိတ်ဆက်နိုင်မည့် ကွန်ယက် စနစ်ယန္တရားလည်ပတ်နိုင်ရေးအတွက် ကူညီပံ့ပိုးပေးခြင်း။</p>
	<p>၈.၂။ ဒေသခံလူမှုအဖွဲ့အစည်း များ၏ နည်းပညာများစွမ်းရည်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေးနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော အဖွဲ့စည်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ရေးအတွက် အခြေခံကျသော ပံ့ပိုးကူညီမှုများကို ပေးဝေခြင်း။</p>
	<p>၈.၃။ စေတနာ့ဝန်ထမ်းများအား ဒေသခံလူမှု အဖွဲ့အစည်းများ၏ သင်တန်းကြားပို့ချသော ကိုက်ညီမည့် သင်တန်းများတက်ရောက်နိုင်ရေး အတွက် နည်းလမ်းများဖော်ဆောင်ပေးခြင်း။</p>
<p>၉။ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများထိန်းသိမ်းခြင်း လုပ်ငန်း များတွင် အထောက်အကူ ရရှိနိုင်ရေး အတွက် လူမှုနယ်ပယ် အသီးသီးအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်တိုး တက်စေမည့် သတ်မှတ်ထားသော ပညာပေး လုပ်ငန်းများ၊ သင်တန်းများ နှင့် အသိပညာဗဟုသုတ တိုးတက် စေရေး စသည့်တို့ဆောင်ရွက်ခြင်း။</p>	<p>၉.၁။ အနာဂတ်အတွက် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်း လုပ်ငန်းများ တွင် ခေါင်းဆောင်မည့်နိုင်မည့် သူများ အား ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာကျွမ်းကျင် တတ်မြောက် စေရေးအတွက် သက်မွေးပညာရပ်၊ အသိမှတ်ပြု လက်မှတ်ချီးမြှင့်ပေးနိုင်သည့် သင်တန်းများ၊ ဒီပလိုမာ နှင့် ဘွဲ့ပေးနိုင်မည့် အစီအစဉ်များကို ပြည်တွင်းတက္ကသိုလ်များ၊ အဖွဲ့အစည်းများတွင် ပို့ချနိုင်ရေး နှင့် ဒေသတွင်းရှိ အခြားသော နိုင်ငံများတွင်ပါ ပွားများပို့ချခြင်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း။</p>
	<p>၉.၂။ Indo-Burma ထိန်းသိမ်းရေး လက်တွေ့ကွင်းဆင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ သင်တန်းကျောင်း တည်ထောင်နိုင်မည့် အခြေအနေလား</p>

	လေ့လာစုံစမ်းခြင်း။
	၉.၃။ အဓိကကျသော သူတစ်ဦးချင်းစီကို ထာဝစဉ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပညာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သင်ကြားပေးခြင်းဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်ကာ ထာဝစဉ်ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ခေါင်းဆောင်များကို မွေးထုတ်ခြင်း။
	၉.၄။ ကျောင်းသားများနှင့် သဘာဝကို ဆက်စပ်ပေး နိုင်သည့် အတွေ့အကြုံရစေမည့်ပညာရေး အစီအစဉ်များကို အကောင်အထည် ဖော်ခြင်း။
	၉.၅။ ကျေးလက်နှင့် မြို့ပြနေပြည်သူများအတွက် သဘာဝဂေဟစနစ်ကိုတန်ဖိုးထားတတ်သည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း နှင့် နေထိုင်မှုပုံစံ အမူအကျင့်များပြောင်းလဲစေနိုင်မည့် အသိအမြင်တိုးတက်စေခြင်းနှင့် ထိရောက်သော လှုပ်ဆော်မှုများကို ဆောင်ရွက်ခြင်း။
	၉.၆။ ဆုံဖြတ်ချက်ချမှတ်ရမည့် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ အဆင့်မြင့်အရာရှိကြီးများနှင့် ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များအား ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းခြင်း နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးမူဝါဒများနှင့် စီမံကိန်းများမှ ဂေဟစနစ်ထိခိုက်မှုများ အကြောင်း အား သင်တန်းပို့ချခြင်းနှင့် အသိပညာဗဟုသုတများ တိုးတက်လာစေရေး ဆောင်ရွက်ခြင်း။
အပိုင်း -၅- ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း	
၁၀။ စံနစ်ကျသော စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုများမှ တဆင့် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများမှ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် လူသားတို့အပေါ်ဖြစ်ပေါ်စေသော အကျိုးများကို အကဲဖြတ်ခြင်း။	၁၀.၁။ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်း လုပ်ကိုင်မှုများမှ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးများကို စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်နိုင်ရေးအတွက် ဘုံ စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် စနစ်များကို ဖော်ဆောင်ချမှတ်ခြင်း။
	၁၀.၂။ အဆင့်ဆင့် ချမှတ်ထားသော မူဝါဒများ၊ အစီအစဉ်များနှင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်လုပ်ငန်းများမှ ဆိုးကျိုးများကို စောင့်ကြည့် အကဲဖြတ်နိုင်ရေးအတွက် ဘုံ

	စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် စနစ်များကို ဖော်ဆောင်ချမှတ်ခြင်း။
	၁၀.၃။ စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များလေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း လုပ်ငန်းများကို ဒေသတွင်း အဖွဲ့အစည်းများမှ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် စနစ်ကျသော စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများကို ကူညီပံ့ပိုးသွားရန်။
	၁၀.၄။ စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်းမှ ရရှိလာသည့် ရလဒ်များကို နိုင်ငံ၏ မူဝါဒများဆွေးနွေးရာတွင် လည်းကောင်း ဒေသနှင့် ကိုက်ညီမည့် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းများအတွက်လည်းကောင်း မျှဝေပေးနိုင်ရေးအတွက် နည်းလမ်းများကို စမ်းသပ်ဖော်ထုတ်ရန်။
၁၁။ ဒေသတွင်း ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်းအဖွဲ့မှတစ်ဆင့် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ အားထိရောက်စွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် နည်းဗျူဟာကျသော ခေါင်းဆောင်မှုကိုပေးစေခြင်း။	၁၁.၁။ အများဆန္ဒအရ ရွေးချယ်ထားသော ကိုယ်စားပြု ဒေသခံလူမှု အဖွဲ့အစည်းများပါဝင်သော ဘုတ်အဖွဲ့ကို တည်ထောင်ကာ ဂေဟစနစ်အခြေအနေတွင် ဖော်ပြထားသော နယ်နိမိတ်ချင်း ထိစပ်လျက်ရှိသည့်နေရာများအား ဖွဲ့စည်းပုံအရ လည်းကောင်း မူဝါဒ အရလည်းကောင်း ချိတ်ဆက်ကာ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေး ပန်တိုင်သို့အောင်မြင်စွာရောက်ရှိဆောင်ရွက်ခြင်း။

နိဂုံး

Indo-Burma Hotspot သည် ဇီဝမျိုးစုံကြွယ်ဝခြင်း၊ ရှားပါးမျိုးစိတ်များ ရှိခြင်းတို့ကြောင့် အရေးကြီးသည့် ဇီဝနယ်မြေဒေသဖြစ်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၅ နှစ်အတွင်း ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းအတွက် နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးထောက်ပံ့ ရင်းနှီးမှုမှာ တစ်နှစ်လျှင် ပျမ်းမျှအနည်းဆုံး အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၆၀သန်းရှိပါသည်။ ထိုသို့ထောက်ပံ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ရှိခဲ့သော်လည်း ခြုံငုံသုံးသပ်ကြည့်ပါက Hotspot ဒေသတွင်း ထောက်ပံ့ဆောင်ရွက်ပေးနေ အစိုးရ၊ ပုဂ္ဂလိကနှင့် နိုင်ငံတကာ ကူညီထောက်ပံ့ပေးနေမှုများသည် အရှိန်အဟုန်ဖြင့်ဖြစ်ပေါ်နေသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် ခြိမ်းခြောက်နေမှုများကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရန် လောက်မရှိပါ။ စက်မှုလုပ်ငန်းစိုက်ခင်းများ၊ တောရိုင်းတိရိစ္ဆာန်များအား အမဲလိုက်ခြင်းများ၊ ရောင်းဝယ်စားသုံးခြင်းများ၊ ကြီးမားသော အခြေခံအဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် သစ်ထုတ်ခြင်းများသည် အထင်ရှားဆုံး ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ အပေါ် ခြိမ်းခြောက်နေမှုများဖြစ်ပါသည်။

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ လျော့နည်းကျဆင်းလာခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းအရင်းများမှာ လူဦးရေတိုးပွားလာခြင်း၊ မြို့ပြချဲ့ထွင်ခြင်း၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခြင်းနှင့် စားသုံးသည့်နန်းမြင့်တက်လာခြင်း၊ ဒေသတွင်း စီးပွားရေး ပေါင်းစပ်မှုများ၊ စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ မူဘောင်များ ပြည့်စုံမှုအားနည်းခြင်းနှင့် လူထုပူးပေါင်း ပါဝင်မှု အားနည်းခြင်း တို့ပင်ဖြစ်သည်။ ဤခြိမ်းခြောက်မှုများ လျော့နည်းကျဆင်းခြင်းမရှိဘဲ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေပါက Hotspot ဒေသရှိ သဘာဝဂေဟစနစ်သည် အဆင့်အတန်း ဆက်လက်ကျ ဆင်းခြင်းနှင့် ပျောက်ဆုံးခြင်းများဆက်၍ ဖြစ်ပွားနေပါမည်။ ထို့အတူ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုပေးနေသော စွမ်းရည်များလည်းကျဆင်းခြင်း၊ ဒေသတွင်း ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ဒဏ်များကို ခုခံနိုင်သည့် စွမ်းရည်ယုတ်လျော့သွားခြင်း၊ မျိုးစိတ်များအရှိန်အဟုန်ဖြင့် မျိုးသုန်းပျောက်ကွယ်သွားခြင်းနှင့် တိရိစ္ဆာန်များမှတစ်ဆင့်ကူးစက်နိုင်သည့် ရောဂါများပိုမိုတိုးပွားလာနိုင်ခြင်းများကို ဆိုးကျိုးများအဖြစ်ရင်ဆိုင် ရမည်ဖြစ်သည်။ ဒေသခံလူမှုအဖွဲ့မှသာလျှင် အလျင်အမြန်ဖြစ်ပေါ်နေသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုဖြစ်ပေါ်ရခြင်း အခြေခံအကြောင်းအရင်းများကို ဖော်ထုတ်နိုင်မည့် အကောင်းဆုံးသောနေရာတွင်ရှိနေပါသည်။ ဤရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုသည် ဦးစားပေးထိန်းသိမ်းရမည့် ဦးတည်ချက် အမြင့်ဆုံးကိုသော်လည်းကောင်း (သို့မဟုတ်) အကောင်းဆုံးသော ထိရောက်မည့်နည်းလမ်းကို တိုးမြှင့်ကျင့်သုံးရန် သော်လည်းကောင်း အမြဲတစေ ဦးတည်ချက်ထားဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းရှိနိုင်မည် မဟုတ်သော်လည်း ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရေးတွင် ဒေသခံလူမှုအဖွဲ့များနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက် နိုင်မည် အလားအလာကောင်းများ ရှိသည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ ထို့အတွက် CEPF နှင့် အခြားသော ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးမည့် အဖွဲ့များအနေဖြင့် ဤ Hotspot ဧရိယာအတွင်း ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်းတွင် အထောက်အပံ့ပေးရမည်မှာ အကန့်အသတ်မရှိသော အခွင့်အလမ်း ပင်ဖြစ်သည်။